

Građa tvari

- Kemijski elementi razlikuju se po:
_____
_____
_____.
- Atom se sastoji od _____,
_____ i neutrona.
- Elektron ima _____ naboj.
Taj naboj iznosi _____.
- Proton ima _____ naboj.
- Neutron je električki _____ tijelo.
- Osnovna jedinica za mjerenje električnog naboja je _____.
- Što znači da je neko tijelo električki neutralno?
_____
_____
_____.
- Negativno nabijeno tijelo ima _____ elektrona.
- Pozitivno nabijeno tijelo ima _____ elektrona.
- Ako neutralan atom prima elektrone, on postaje _____ ion.

11. Povežite pojmove iz prvog stupca s približnim objašnjenjem iz drugog stupca.

1)	elektron	a.	pozitivan naboj
2)	neutron	b.	oslobođeni elektroni
3)	ion	c.	elektroni u vanjskoj ljusci
4)	valentni elektron	d.	električki neutralan naboj
5)	slobodni elektron	e.	nabijeni atom
6)	proton	f.	negativan naboj

- Ako neutralan atom otpušta elektrone, on postaje _____ ion.

Načini elektriziranja tijela

- Tijelo se može naelektrizirati _____ i _____.
- Kad se stakleni štap trlja kožom, _____ prelaze na kožu. Štap postaje _____ nabijeno tijelo.
- Kako nazivamo utjecaj elektriziranog tijela na neelektrizirano?
_____
_____
_____.
- Dva istoimena naboja se _____, a dva raznoimena naboja se _____.
- Opišite električnu influenciju.
_____
_____
_____.
- Navedite nekoliko primjera iz prakse gdje se očituje električna influencija.
_____
_____
_____.

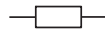
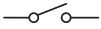
- Kako se naboji raspoređuju na površini tijela?
_____
_____
_____.

Strujni krug

1. Jednostavni strujni krug se sastoji od _____ , _____ i _____ .
2. Čemu služi izvor, a čemu trošila u strujnom krugu?
_____
_____
_____
_____.
3. Prikažite jednostavni strujni krug sastavljen od izvora, spojnih vodiča, žarulje i sklopke:
4. Koristeći raspoloživu opremu (bateriju ili neki drugi izvor, sklopku, žarulju (ili otpor) i spojne vodiče načinite strujni krug.
5. Zašto su spojni vodiči u električnim instalacijama obloženi plastikom ili gumom?
_____
_____
_____
_____.
6. Vanjski dio strujnog kruga sastoji se od _____
_____
_____
_____
_____.

Schema strujnog kruga

7. Što predstavljaju prikazani znakovi?

8. Unutarnji dio strujnog kruga sastoji se od _____

_____

9. Sklopka u isključenom položaju ima _____
otpor, a u uključenom ima _____

10. Kako se smjer struje označava u strujnom krugu?

_____

_____

_____

Nacrtajte primjer.

Električni napon

1. Nabrojite izvore električne energije koje poznajete.

_____

_____

2. Navedite primjere za električna trošila.

_____

_____

3. Napon mjerimo _____

_____

_____

4. Voltmetar se spaja u strujni krug u _____
i mora imati _____ unutarnji otpor.

5. Koja je oznaka za napon i u kojim mjernim jedini-
cama se mjeri napon? _____

6. Izračunajte:

1kV = _____ V,   1 V = _____ kV,
1V = _____ mV,   1 mV = _____ V,
1V = _____ μV,   1 μV = _____ V,
2 kV = _____ V,   24 V = _____ kV,
25 V = _____ mV,   260 mV = _____ V,
18 V = _____ μV,   2190 μV = _____ V.

PRAKTIČAN RAD 1: Upoznavanje instrumenta za mjerenje napona - voltmetra

Za mjerenje napona koriste se voltmetri koji mogu biti analogni ili digitalni. Također, svaki univerzalni instrument može se postaviti u područje za mjerenje napona.

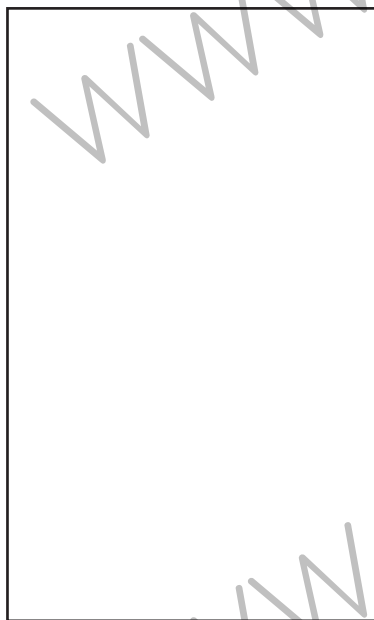
Prouči preuzeti instrument i upute proizvođača. Ako se radi o univerzalnom instrumentu, označite samo dijelove koji se odnose na mjerenje napona. Nacrtajte skicu instrumenta.

Za digitalni voltmetar na skici:

- označite priključnice za spajanje vodiča na instrument i polaritet priključnica,
- označite višepolni preklopnik za odabir mjernog područja i mjerna područja,
- označite vrstu napona koju mjeri.

Za analogni voltmetar na skici označite:

- priključnice za spajanje vodiča na instrument i polaritet priključnica,
- višepolni preklopnik za odabir mjernog područja i i mjerna područja,
- dijelove skale i podjelu skale,
- vrstu napona koju mjeri.

Digitalni voltmetar

Analogni voltmetar

Kako se voltmetar spaja u strujni krug za mjerenje napona?

Kakav unutarnji otpor mora imati voltmetar kako ne bi utjecao na mjerenu veličinu u strujnom krugu?

PRAKTIČAN RAD 2: Mjerenje napona .....

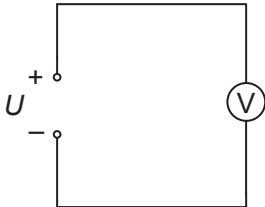
Voltmetrom izmjerite napone raznih izvora i dobivene rezultate unesite u tablicu.

Koristite analogni ili digitalni univerzalni mjerni instrument.

Postavite preklopnik za mjerenje istosmjernog napona na odgovarajuće mjerno područje.

Obratite pažnju na polaritet mjernog instrumenta:

- + pol instrumenta spojiti na + pol izvora,
- - pol instrumenta na - pol izvora.

Mjerenje napona

Redni broj	Vrsta izvora	U
1.	baterija 1	
2.	baterija 2	
3.	baterija 3	
4.	izvor 1	
5.	izvor 2	
6.	izvor 3	

Što će se dogoditi ako promijenimo priključnice instrumenta?

Što prije mjerenja treba podesiti na mjernom instrumentu?

Kako ćemo odlučiti koje mjerno područje odabrati?

Što će se dogoditi ako odaberemo mjerno područje manje od mjerene veličine? Zašto?

Električna struja

1. Što je električna struja?

_____
_____.

2. U metalima, električna struja je usmjereno gibanje

_____.

3. Metali dobro _____ električnu struju
zato što imaju _____.

4. Usmjereno gibanje _____ u plinovima
i _____ je električna struja.

5. Zašto je destilirana voda izolator, a voda iz vodo-
voda nije? _____

_____
_____
_____.

6. Ovisno o smjeru, struja može biti _____ i

_____.

7. O čemu ovisi jakost struje?

_____
_____.

8. Omjer jakosti struje i ploštine presjeka naziva se

_____.

9. Mjerna jedinica za jakost struje u SI sustavu je ____

_____
_____.

10. Izračunajte:

$$1 \text{ kA} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A,}$$

$$1 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ kA,}$$

$$1 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA,}$$

$$1 \text{ mA} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A,}$$

$$1 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \mu\text{A,}$$

$$1 \mu\text{A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A,}$$

$$0.2 \text{ kA} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A,}$$

$$24 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ kA,}$$

$$2,5 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ mA,}$$

$$160 \text{ mA} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A,}$$

$$0.36 \text{ A} = \underline{\hspace{2cm}} \mu\text{A,}$$

$$619 \mu\text{A} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ A.}$$

PRAKTIČAN RAD 1: Upoznavanje instrumenta za mjerenje struje - ampermetra

Za mjerenje struje koriste se ampermetri koji mogu biti analogni ili digitalni. Također, svaki univerzalni instrument može se postaviti u područje za mjerenje struje.

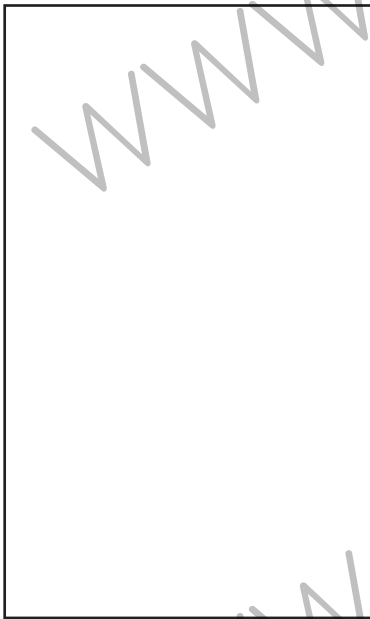
Proučite preuzeti instrument i upute proizvođača. Ako se radi o univerzalnom instrumentu, označite samo dijelove koji se odnose na mjerenje struje.

Za digitalni ampermetar na skici:

- označite priključnice za spajanje vodiča na instrument i polaritet priključnica,
- višepolni preklopnik za odabir mjernog područja i mjerna područja,
- označite vrstu struje koju mjeri.

Za analogni ampermetar na skici označite:

- priključnice za spajanje vodiča na instrument i polaritet priključnica,
- višepolni preklopnik za odabir mjernog područja i i mjerna područja,
- dijelove skale i podjelu skale,
- vrstu struje koju mjeri.

Digitalni ampermetar

Analogni ampermetar

Kako se ampermetar spaja u strujni krug za mjerenje struje?

Kakav unutarnji otpor mora imati ampermetar kako ne bi utjecao na mjernu veličinu u strujnom krugu?

PRAKTIČAN RAD 2: Mjerenje struje .....

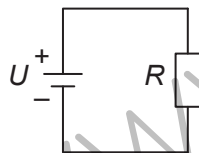
Za nekoliko različitih trošila (različitih otpora) koje redom spajate na istosmjerni izvor napona ampermetrom izmjerite jakost struje. Dobivene rezultate unesite u tablicu.

Mjerenje izvedite prema shemi strujnog kruga. Nacrtajte shemu spoja s ampermetrom i polaritet na priključcima ampermetra. Mjerenje možete izvesti analognim ili digitalnim instrumentom.

Na ampermetru preklopnik za mjerenje istosmjerne struje postavite na odgovarajuće mjerno područje.

Obratite pažnju na polaritet mjernog instrumenta, pratite smjer struje:

- + pol instrumenta spojite tako da struja ulazi u ampermetar,
- iz – pol instrumenta vratiti se u strujni krug na trošilo.

Shema strujnog kruga

Shema spoja s instrumentima

Redni broj	Napon izvora U	Vrsta trošila	Struja I
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			